

Можливо впровадити підказки у вигляді положень методик, які автоматично будуть надаватися експерту під час введення окремих елементів (ознак об'єктів, експериментів тощо).

Підказки дозволять на підставі накопичених відомостей про конкретні об'єкти, а також у відповідності до методичних рекомендацій та методик автоматично заповнювати більшість атрибутів (ознак та їх значень, необхідних дій та варіанти оцінок їх результатів), наявність або значення яких лише будуть підтверджуватися або змінюватися експертом відповідно до виявленої інформації, у відповідності до останніх змін у методиці. Окрім того, це дозволить об'єднати наявні відомості про окремі об'єкти та їх види для автоматичного заповнення більшості атрибутів (ознак та їх значень, необхідних дій та варіанти оцінок їх результатів).

Впровадження власної автоматизованої інформаційної системи для здійснення судово-експертної діяльності це значна подія, пов'язана з впровадженням в діяльність Експертної служби МВС України сучасних інформаційних технологій, яка здатна повністю змінити підхід до судово-експертної діяльності та вивести її на якісно новий рівень.

Список використаних джерел

1. Діджиталізація. URL: <http://myslovo.com/?dictionary=%D0%B4%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення 30.10.2019).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Дата оновлення: 11.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1191> (дата звернення: 30.10.2019).
3. Інструкція з організації проведення та оформлення експертних проваджень у підрозділах Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України: затв. наказом МВС України від 17.07.2017 № 591, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 18 серпня 2017 р. за № 1024/30892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-17> (дата звернення 30.10.2019).
4. Реєстр методик проведення судових експертиз. Міністерство юстиції України. URL: <http://rmpse.minjust.gov.ua/search> (дата звернення 30.10.2019).

Ковальчук Вікторія Сергіївна,
судовий експерт сектору
трасологічних досліджень
Вінницького науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України

ПОРІВНЯЛЬНО - ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПОРЯДКУ ОТРИМАННЯ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА ТА ЙОГО ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ ТА США

Становлення України, як правової держави, вдосконалення правового регулювання використання спеціальних знань, з метою належного та ефективного забезпечення захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб і держави, усунення неузгодженості положень законодавства в частині проведення експертиз, вимагають аналізу сучасного стану правового забезпечення експертної діяльності, з метою його подальшого розвитку та вдосконалення [1].

У сучасний період активно розвивається міжнародна співпраця в галузі судової експертизи. В цілях активної боротьби із злочинністю держави укладають договори про взаємну правову допомогу у кримінальних справах. В зв'язку з чим, важливим є проведення порівняльно-правового дослідження процесуального порядку отримання висновку експерта та його правове значення в кримінальному процесі України та США.

У США, згідно Федеральних правил про докази (FRE), прийнятим є поняття «expert witness», що в буквальному розумінні означає «експерт-свідок», процесуально-правовий статус якого передбачено правилами 702-706 FRE [2]. В українському законодавстві введено поняття «судовий експерт», процесуально-правові норми якого викладені в Законі України «Про судову експертизу», Кримінальному процесуальному кодексі України (КПКУ) та інших нормативно-правових актах [3, 4]. Згідно FRE [2] свідок, який кваліфікується як експерт за знаннями, навичками, досвідом, практикою чи освітою, може давати показання у формі висновку експерта чи іншим чином. Відповідно до FRE [2] в США суд може призначити будь-якого експерта, з яким сторони погоджуються, або будь-якого за власним вибором. Проте, суд може призначити лише того, хто погодиться бути експертом. Крім того, за рішенням сторони або самостійно, суд може вимагати від сторін вказати причини, через які не були призначені експерти, і може просити сторони подати кандидатури. На противагу цьому, в українському законодавстві згідно КПКУ порядок залучення експерта може здійснюватися наступним чином: 1. Експерт залучається у разі наявності підстав для проведення експертизи за дорученням сторони кримінального провадження; 2. Сторона захисту має право самостійно залучати експертів на договірних умовах для проведення експертизи, у тому числі обов'язкової; 3. Експерт може бути залучений слідчим суддею за клопотанням сторони захисту у випадках та в порядку, передбачених КПК [3].

В українському кримінальному процесі висновок експерта визнається самостійним доказом, який суд може покласти в основу вироку не вдаючись в обов'язковому порядку до допиту експерта в рамках судового розгляду. В американському кримінальному судочинстві, висновок експерта, отриманий

вході досудового розслідування, по загальному правилу не має доказового значення, у зв'язку з існуванням доказового правила hearsay (в перекладі – чутки), яке передбачає визнання неприпустимими доказів, отриманих поза судом від особи, яка не з'явилась в судове засідання. Разом з тим, в кримінальному процесі окремих штатів США, визначені умови, при дотриманні яких, отриманий сторонами, в рамках розслідування, висновок експерта, може бути визнаний допустимим доказом. Як в українському так і в американському кримінальному процесі висновок експерта не має заздалегідь встановленої сили, і оцінюється з точки зору належності в ньому відомостей до обставин кримінального провадження, дотримання закону, і прав обвинуваченого при призначенні і проведенні судової експертизи, а також його достовірності, в тому числі наукової обґрунтованості.

В українському кримінальному процесі властивості належності, допустимості, достовірності мають власний зміст, і суд їх використовує для прийняття рішення по суті. В американському ж, кримінальному процесі, поняття допустимості доказів має інше значення. Там докази визнаються допустимими, якщо вони не підпадають під правила, що виключають докази з метою винесення обґрунтованого і справедливого вердикту присяжними засідателями, професійний суддя до дослідження ними доказів справи оцінює допустимість доказів.

Отже, законодавча база США розглядає експерта як свідка, чия думка викладена на основі інтегрованого теоретико-емпіричного поєднання навчання, освіти, навичок, сертифікації або досвіду, який може надавати докази у межах своєї компетенції. При цьому, докази експертів в США можуть бути спростовані доказами інших експертів або іншими показаннями чи фактами. Натомість, в Україні правовий статус судового експерта визначається як учасника процесу, який володіє чітко окресленими процесуальними правами та обов'язками. При цьому, примітним видається незалежність та відсутність об'єктивної зацікавленості судового експерта у результатах експертного дослідження, які могли б вплинути на перебіг справи.

Список використаних джерел

1. Курило В. І. Правове регулювання експертної діяльності в Україні: проблеми та шляхи розвитку / В. І. Курило, А. В. Самохін // Вісник Маріупольського державного університету. Серія право. – 2013. – Вип. 5. – С. 66-72.
2. The Federal Rules of Evidence (2019) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.rulesofevidence.org/table-of-contents/>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
4. Закон України «Про судову експертизу» : із змінами від 17 жовтня 2019 [Електронний ресурс] //Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>